

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/77452,Odsloniecie-pomnika-rotmistrza-Witolda-Pileckiego-Gdansk-17-wrzesnia-2019.html>
19.04.2024, 04:05

Odsłonięcie pomnika rotmistrza Witolda Pileckiego - Gdańsk, 17 września 2019

W uroczystości uczestniczył zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr Mateusz Szpytma.

W Muzeum II Wojny Światowej 17 września odbyło się uroczyste odsłonięcie pomnika rotmistrza Witolda Pileckiego. List prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. Jarosława Szarka skierowany do uczestników uroczystości odczytał dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN.

„Postać Witolda Pileckiego jest szczególnie ważna dla kierowanego przeze mnie Instytutu Pamięci Narodowej, zwłaszcza dla jego aktywności w sferze edukacyjnej. Gdy przed blisko dwudziestu laty IPN rozpoczął swoją działalność, nazwisko Witolda Pileckiego dopiero zaczynało przebijać się do szerszej świadomości. Zamordowany przez komunistyczny reżim rotmistrz został także skazany na zapomnienie. Jednak wyrok ten wykonać było o wiele trudniej od fizycznego unicestwienia. I choć pod koniec ubiegłego wieku pozornie mogło się zdawać, że jesteśmy świadkami triumfu niepamięci, to dzięki zdeterminowanej rodzinie i niezłomnym propagatorom wiernej służby rotmistrza Pileckiego z roku na rok coraz więcej osób poznawało tę wspaniałą postać.

Od 2000 roku w proces przywracania i ujawniania prawdy o zbrodniczych początkach czerwonego terronu mógł włączyć się także IPN. To między innymi dlatego dziś nazwisko

rotmistrza stało się symbolem, a jego postać wzbudza podziw i wdzięczność także poza granicami naszego kraju (...).

Z uznaniem przyjąłem informację na temat decyzji dyrekcji Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku o postawieniu przy tej ważnej placówce pomnika Witolda Pileckiego. Gratuluję i dziękuję osobom, które zaangażowały się w tę inicjatywę, zmierzającą do tego, by w tak doniosły sposób, w tak szczególnym miejscu, uczcić pamięć człowieka, który tak bardzo zasługuje na wyjątkowe miejsce w naszej historii.

Dzień wybrany na tę uroczystość jest także wymowny! Obchodzimy dziś trzecią z tragicznych dat związanych z 1939 rokiem. Po 23 sierpnia i pakcie Stalina z Hitlerem, po 1 września, kiedy niemiecka III Rzesza napadła Polskę, nastął 17 września, gdy na walczącą z wojskami Hitlera Polskę napadli Sowieci.

Człowiek, który poświęcił się walce z niemieckim okupantem, zamordowany został przez drugiego okupanta, tego, który 80 lat temu, 17 września 1939 roku, zajął ponad połowę naszej ojczyzny. Trudno o bardziej symboliczną datę na uczczenia postaci rotmistrza w miejscu, którego celem jest upowszechnienie wiedzy o tragedii II wojny światowej oraz upamiętnienie jej ofiar i bohaterów”.

Całe przemówienie dostępne poniżej (do pobrania).

Pomnik przedstawia postać rotmistrza Witolda Pileckiego ustawioną na cokole nawiązującym kształtem do form architektonicznych Muzeum II Wojny Światowej. Wykonana z brązu figura mierząca 2,8 m uchwycona jest w ruchu odzwierciedlającym w symboliczny sposób misję Rotmistrza w niemieckim obozie koncentracyjnym Auschwitz, gdzie znalazł się jako ochotnik, wykonując rozkaz infiltracji i zorganizowania w obozie struktur ruchu oporu, a także brawurową ucieczkę – Witold Pilecki, przedstawiony w mundurze rotmistrza, gestem dłoni odrzuca za siebie obozową czapkę. Umieszczenie figury na krawędzi cokołu symbolizuje charakterystyczny rys biografii Rotmistrza, który przez większość życia poruszał się między życiem a śmiercią, między dwoma totalitaryzmami, między niepodległością a zniewoleniem Polski.

– Rotmistrz Witold Pilecki będzie z wysokości pomnika

spoglądał na wszystkich gości, którzy wchodzą i wychodzą z muzeum. A nie ma postaci bardziej symbolicznej dla polskiej opowieści o pierwszej połowie XX wieku. Bo rotmistrz Pilecki to postać wielowymiarowa – ziemianin, artysta, działacz społeczny, ale przede wszystkim żołnierz, uczestnik walk o niepodległość Rzeczypospolitej, w tym wojny polsko-bolszewickiej roku 1920, kampanii wrześniowej, żołnierz polskich Sił Zbrojnych na zachodzie, aż wreszcie ochotnik do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz – podkreśla dyrektor MIIWŚ dr Karol Nawrocki.

W uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz lokalnych i centralnych, w tym wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego Jarosław Sellin; kombatancki walk o niepodległość: Wanda Bortkiewicz z domu Czyżewska ps. „Basia” łączniczka i sanitariuszka oddziału mjr Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”, prof. Jerzy Grzywacz ps. „Tapir”, harcerz Szarych Szeregów, uczestnik Powstania Warszawskiego; działacze opozycji demokratycznej w PRL: Joanna i Andrzej Gwiazdowie; przedstawiciele służb mundurowych oraz grupa kilkuset gdańszczyzan.

Uroczystego poświęcenia pomnika dokonał abp Sławoj Leszek Głódź, metropolita gdański.

W oficjalnych przemowach znalazło się kilka listów m.in. od córki rotmistrza Zofii Pileckiej-Optułowicz, prezydenta RP Andrzeja Dudy, marszałka senatu Stanisława Karczewskiego.

[Zachęcamy do odwiedzenia portalu edukacyjnego IPN poświęconego postaci Witolda Pileckiego.](#)

Rotmistrz Witold Pilecki

Harcercz, społecznik, ziemianin i artysta, oficer Wojska Polskiego i konspirator. Uczestnik walk o niepodległość Rzeczypospolitej. Po wybuchu II wojny światowej brał czynny udział w obronie Ojczyzny. Od listopada 1939 r. współtworzył Tajną Armię Polską. W latach 1940-1943 dobrowolny więzień w KL Auschwitz, gdzie założył organizację podziemną oraz dokumentował dramat więzionych i bestialstwo niemieckich oprawców. Po wypełnieniu misji i ucieczce, powrócił do walki zbrojnej. Uczestnik Powstania Warszawskiego, jeniec obozów w Lamsdorf i Murnau, a następnie żołnierz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Po wojnie wstąpił do II Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa we Włoszech. Po powrocie do zniewolonej przez Sowiec Polski, zaangażował się w działalność niepodległościową.

Aresztowany przez komunistów, poddany brutalnemu śledztwu, po sfiogowanym procesie został skazany na śmierć i zamordowany strzałem w tył głowy 25 maja 1948 r. w

Warszawskim więzieniu na Mokotowie. Miejsce pochówku rotmistrza ukryto. W lipcu 2006 roku Prezydent RP Lech Kaczyński w uznaniu zasług Witolda Pileckiego i jego oddania sprawom ojczyzny odznaczył go pośmiertnie Orderem Orła Białego. W 2013 roku Pilecki został awansowany do stopnia pułkownika.

Żył zgodnie z mottem: Kochajcie ojczystą ziemię. Kochajcie swoją świętą wiarę i tradycję własnego Narodu. Wyrośnijcie na ludzi honoru, zawsze wierni uznanym przez siebie najwyższym wartościom, którym trzeba służyć całym swoim życiem.

PLIKI DO POBRANIA

[List prezesa IPN skierowany do uczestników uroczystości odsłonięcia pomnika Witolda Pileckiego \(pdf, 739.06 KB\) 17.09.2019 12:00](#)